

СПРАВА «ОБАРАНЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF OBARANCHUK v. UKRAINE)

(Заява № 41443/16)

Стислий виклад рішення від 3 квітня 2025 року

У 2007 році батько заявниці розпочав процедуру приватизації земельної ділянки, проте згодом помер, не завершивши її. Ніхто не поінформував органи державної влади про його смерть і як результат у 2009 році Харківська районна державна адміністрація (далі – районна адміністрація) виділила батьку заявниці земельну ділянку, а селищна рада видала на його ім'я державний акт про право власності на земельну ділянку (далі – розпорядження 2009 року), проте це право ніколи не реєструвалося у відповідному реєстрі речових прав на нерухоме майно чи земельному кадастрі. У квітні 2012 року Тернопільський міськрайонний суд визнав, що заявниця, як спадкоємиця батька, була власником земельної ділянки (далі – рішення 2012 року). Оскільки жодної апеляційної скарги протягом десятиденного строку подано не було, це рішення стало остаточним. Після вказаного рішення міськрайонного суду заявниця намагалася оформити право власності на земельну ділянку, звернувшись, зокрема за роз'ясненнями і до районної державної адміністрації. Тернопільський окружний адміністративний суд своїм рішенням від квітня 2013 року зобов'язав відділ Державної реєстрації речових прав на нерухоме майно зареєструвати земельну ділянку на ім'я заявниці. У березні 2015 року Львівський апеляційний адміністративний суд вніс зміни до цієї постанови та зобов'язав відділ Державної реєстрації речових прав на нерухоме майно належним чином розглянути заяву про реєстрацію. Водночас у червні 2013 року районна державна адміністрація виділила спірну земельну ділянку іншій особі, яка ще у 2012 року розпочала процедуру приватизації земельної ділянки. У грудні 2013 року ця особа продала земельну ділянку Л. У квітні 2015 року Л. подав апеляційну скаргу на рішення 2012 року, стверджуючи, що він тільки тепер дізнався про рішення 2012 року. Апеляційний суд Тернопільської області задовольнив його скаргу, встановивши, що покійний батько заявниці не завершив процедуру приватизації земельної ділянки і ніколи не набував права власності на земельну ділянку за життя. Заява про приватизацію була подана невідомими особами від його імені в грудні 2008 року, тобто вже після його смерті. Державний акт про право власності, виданий на ім'я покійного батька, не був належним чином зареєстрований. Таким чином, заявниця успадкувала не земельну ділянку, а лише право завершити процедуру приватизації. Тому земельна ділянка була приватизована іншою особою та продана Л. На думку апеляційного суду, Л. мав право на оскарження рішення 2012 року, оскільки він придбав земельну ділянку у грудні 2013 року. Заявниця подала касаційну скаргу, стверджуючи, що районна державна адміністрація порушила її права на земельну ділянку та принцип юридичної визначеності, виділивши земельну ділянку третій особі всупереч рішенню суду 2012 року. Вищий спеціалізований суд

України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишив без змін рішення апеляційного суду, встановивши відсутність у ньому ознак помилки. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на порушення принципу юридичної визначеності у зв'язку з прийняттям національним судом до розгляду апеляційної скарги на остаточне рішення 2012 року від сторони, яка не брала участі в первинному провадженні; за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на скасування рішення 2012 року без поважних причин і незаконність відмови у задоволенні її позову щодо земельної ділянки. Розглянувши скаргу заявниці за статтею 6 Конвенції, Європейський суд зазначив, що Л. зазнав впливу рішення 2012 року через бездіяльність органів державної влади після ухвалення цього рішення. Заявниця поінформувала усі органи державної влади, відповідальні за передачу у власність земельної ділянки та реєстрацію відповідних правочинів, про рішення суду 2012 року задовго до того, як земельна ділянка була передана у власність певній особі і продана Л. Національні суди не розглянули аргумент заявниці, що поновлення провадження у зв'язку зі створеною районною державною адміністрацією ситуацією та скасування ухваленого на її користь рішення, суперечило принципу юридичної визначеності. З огляду на зазначене Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не навели обґрунтування, яке б доводило існування особливих та непереборних обставин для виправдання поновлення розгляду справи заявниці, а рішення про прийняття до розгляду скарги Л. на рішення 2012 року порушило принцип юридичної визначеності та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції. Щодо скарги за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд, беручи свої висновки за пунктом 1 статті 6 Конвенції, дійшов висновку, що скасування остаточного рішення у спосіб, який був не сумісним із принципом юридичної визначеності, позбавило заявницю впевненості в обов'язковості судового рішення, а також позбавило її – без наведення прийнятного обґрунтування та без будь-якого відшкодування – права на земельну ділянку, яке було встановлено цим рішенням. Це поклало на неї надмірний тягар. Отже, було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
4. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 1 000 (одна тисяча) євро, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, та додатково будь-який податок, що може нараховуватися в якості відшкодування моральної шкоди;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.